

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2015

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2015. — 120 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Гронь Лариса Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Демчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Карпенчук Світлана Петрівна – доктор філологічних наук, професор, (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сербіна Тетяна Георгіївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 15 від 26.11.2015 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2015

вживається, щоб повірили “this Margie” та примусити читачів літати національними авіалініями.

Вражає ефект вживання художнього порівняння в гендерно-орієнтованому рекламному дискурсі для досягнення прагматичної мети, наприклад: *Almost as complicated as a woman. Except it's on time* (Alpha Omega Clock) [The New York Times, February 2002, p.12]. В цій рекламі жінка порівнюється з годинником – обидва дуже складні для розуміння чоловіків. Крім цього, тут підкреслюється вроджена якість жінок завжди запізнюватись. Саме так створюється негативний стереотип жінки. Або інший приклад: *Cigarettes are like women. The best ones are thin and rich.* (Cigarettes) [http://www.economist.com]. Порівняння жінок з сигаретами висловлює типову ідею про те, що жінки повинні задовольняти чоловіків і слугувати їм.

Таким чином, дослідження лінгво-стилістичних особливостей гендерно-спрямованого рекламного дискурсу привело нас до висновку, що експресивні засоби та стилістичні особливості, що притаманні рекламному дискурсу, з одного боку, допомагають досягти певної прагматичної мети. З іншого боку, вони, на жаль, допомагають закріпити стереотипні уявлення про жінок і чоловіків, що існують в суспільстві й культурі, відображаючи ролі, які їм типово приписують (показ жінок зазвичай як залежних, покірних, не дуже розумних; ствердження, що вони повинні постійно піклуватися про свою зовнішність). У той же час, чоловіки зображуються як незалежні та авторитетні. Вони керують, контролюють та вирішують все самостійно. Звичайно, читач формулює мимохідь специфічні образи чоловіків і жінок, запозичені з рекламного дискурсу. Це трапляється тому, що ми фактично щодня зіштовхуємося з різними видами рекламних оголошень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н.Д. Дискурс //Лингвистический энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1990, - С. 136-137.
2. Белова А. Д. Лингвистические аспекты аргументации. – К.: Аетрея, 1997 – 311с.
3. Белова А. Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці // Вісник КНУ. Іноземна філологія. – 2002. – Вип. 32-33. – С. 11-14.
4. Ільченко О.М. Етикет англомовного наукового дискурсу. – К.: ІВЦ «Політехніка», 2002 – 250с.
5. Кирилина А. В. Гендер – лингвистические аспекты. – М.: Институт социологии РАН, 1999. – 180 с.
6. Михайлова Е. В. Интертекстуальность в научном дискурсе (на материале статей): Автореф. дисс... канд. филол. наук: 10.02.04/ХНУ – Х., 2002. – 25 с.
7. Наумова Н. Г. Реалізація комунікативно – прагматичних настанов ділового дискурсу //Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук пр. – К.: Київ. нац.ун-т ім.Тараса Шевченка, 2000. – С. 225-261.
8. Радю А. І. Соціологічний простір рекламного дискурсу // Наукова спадщина професора Ю. О. Жлуктенка та сучасне мовознавство: Зб. наук пр. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2000, - С. 213-217.
9. Ткачук-Мирошніченко О. Є. Імплікація в рекламному дискурсі (на матеріалі англомовної комерційної реклами): Дис... канд. філ. наук: 10.02.04. - К., 2002.

Резюме. *В статье рассматриваются вопросы англоязычного рекламного дискурса в его лингво-стилистическом и прагматическом аспектах на материалах американских и британских газет и журналов. Предлагается определение понятия рекламного дискурса как одного из видов дискурса институционального.*

Ключевые слова: *реклама, дискурс, концепция, языковые механизмы, коммуникация.*

The summary. *The article deals with the problems of English-speaking advertising discourse in its linguistic, stylistic, and pragmatic aspects based on materials of American and British newspapers and magazines. The definition of advertising discourse as a type of institutional one is proposed.*

Key words: *advertisement, discourse, concept, lingual mechanisms, communication.*

Одержана редакцією 21.11.2015 р.

УДК: 811. 111' 37

Л. М. ЯСНОГУРСЬКА

ПРОЦЕС СЕМАНТИЗАЦІЇ КОМПЗИТИВІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ

Резюме. *Стаття виконана в рамках функціонально-орієнтованої композитології і присвячена аналізу процесів словотворення, визначенню механізмів словоскладання в сучасній англійській мові на прикладі композитів з першим дієслівним компонентом, які утворились на основі фразеологічних одиниць.*

Ключові слова: *композит, мотивація, паттерн, дериват.*

Актуальність теми визначається загальною спрямованістю сучасних досліджень української германістики з теоретичної та практичної лексикології та лексикографії на виявлення основних мовних та немовних чинників розвитку та функціонування лексичного складу англійської мови.

Метою статті є встановлення особливостей процесу семантизації композитів з першим дієслівним компонентом у сучасній англійській мові.

Основне завдання когнітивної лінгвістики полягає в описі та поясненні мовної здатності і/або знань мови як внутрішньої когнітивної структури й динаміки того, хто говорить і слухає, яка виступає системою переробки інформації, що складається із скінченного числа самостійних модулів і співвідносить мовну інформацію на різних рівнях. “Пакети знань”, що дозволяють нам описувати типові об’єкти (композиції з першим компонентом) у сценаріях спеціальних функціональних сфер, доводять життєздатність й активність композитів з першим дієслівним компонентом. Застосування принципів ономазіологічного аналізу, вивчення дериваційної історії ономазіологічного базису і ознаки певним чином забезпечує з’ясування вихідної одиниці як джерела мотивації. Важко встановити, наскільки у складних іменниках чи прикметниках з першим дієслівним компонентом структури у минулому відчувалось переосмислення наказового способу, можна лише стверджувати, що це порівняно нові утворення, в яких імперативно-фамільярне звернення почало сприйматися як називне. Адже пізнання і читання значень такого типу складних лексем пов’язане з морфологічною структурою композита, з семантичною схемою його організації, де порядок компонентів значущий [5:18]. В останні десятиріччя нові завдання та проблеми, а також шляхи їх вирішення внесла в мовознавство когнітивна наука [5; 9], під впливом якої також особливо інтенсивно проходить становлення нової парадигми знань у розвитку композитології [7; 8; 9;]. В основі когнітивної науки лежить принцип категоризації світу. Оскільки властиві людині категорії не існують окремо від індивіда, то вони визначаються зовнішнім фізичним світом, способом життя людини, її свідомістю, культурними особливостями. Когнітивна семантика ґрунтується на таких основних поняттях: 1) значення не ідентифікується з умовами істинності, а з ментальним досвідом або концептуалізацією, до уваги беруться як нові, так і усталені концепти - всі аспекти чуттєво-моторного досвіду разом зі знанням соціального, лінгвістичного й культурного контекстів; 2) лінгвістична категорія є типом “комплексною”: її адекватний опис вимагає не тільки окремо взятої структури, а й цілого ряду структур, які спочатку виникають у вигляді прикладів, що пізніше поширюються, утворюючи структурну мережу; 3) лінгвістична семантика є енциклопедичною за обсягом. Значення лексичної одиниці не можна повністю передати обмеженим типом словникового визначення. Значення мовного знака не полягає виключно у концептуальному змісті, рівною мірою значущим є тлумачення цього змісту [1:113]. Когнітивна семантика є певною теорією значення, специфіка якої полягає у тому, що у ній значне місце відводиться антропоцентричному фактору - людині як спостерігачеві, “концептуалізаторові”, “категоризаторові”. Людина формує значення, а не отримує їх у готовому вигляді [2:18]. Когнітивний аналіз дає можливість отримати широкі уявлення про досвід людини з пізнання природи (флора, фауна) та самопізнання (професійна й побутова сфера). У когнітивний аналіз значення віддієслівних композитів включається весь комплекс знань й позамовний досвід мовного соціуму (співтовариства), сукупність лінгвістичної та екстралінгвістичної інформації. Лексичне значення пов’язується з тією понятійною основою, яка дозволяє реконструювати концепт через його мовне вираження. Тобто, в основі когнітивного підходу лежить опис структури концепта, мотивуючого процес номінації та пояснюючого назви речей та об’єктів закріпленими за ними у лексичній системі мови іменами та назвами. Важливим аспектом когнітивного аналізу є встановлення причин, які спонукають мовця виразити свою думку з більшою чи меншою кількістю деталей. Перший ступінь когнітивного аналізу дозволить виявити закономірності утворення та існування композитів з першим дієслівним компонентом у мовній картині світу. Ономазіологічний аналіз дозволить виявити понятійні механізми утворення того чи іншого імені, які відображені у композитах з першим дієслівним компонентом. Сучасний етап розвитку мовознавства характеризується прагненням інтегрувати нові семантичні та ономазіологічні теорії. Когнітивна модель – це опис плану виразу мовної одиниці, який включає у себе відповідний фрагмент структури знань (фрейм), та суму когнітивних операцій, які сприяють її функціонуванню. Фрейм, як особлива структура даних, відображає набуті внаслідок попереднього досвіду знання про певну стереотипну ситуацію та про текст, який описує цю ситуацію. При визначенні фреймів можуть використовуватися для аналізу знання різної природи та різного ступеня абстракції. Модель композитів з першим дієслівним компонентом є неоднорідною з точки зору семантичних відношень між конститuentами-складниками. В основі нашого дослідження лежить модель похідного та складного слова, яка включає ономазіологічний базис, ономазіологічну ознаку й предикат - зв’язку чи атомарний предикат. Базиси, як і ознаки, можуть бути описані з погляду семантики та структури, тобто форми та змісту. Базовий рівень категоризації – це рівень максимального узагальнення, на якому члени категорії легко сприймаються за схожими рисами. Це рівень, на якому тримається найбільша частина нашого знання [3: 87]. Так, на думку Дж. Лакоффа, категорії базового рівня вважаються базовими з погляду: 1) сприйняття (цілісне сприйняття форми, одиночний ментальний образ, швидка ідентифікація), 2) функції (загальна моторна програма, тобто єдина система дій), 3) комунікації (найкоротші, найчастотніші й контекстуально нейтральні слова), 4) організації знань (найбільша кількість характеристик членів категорії зберігається на цьому рівні) [9:47]. Базиси, які ми виділяємо у композитах з першим дієслівним компонентом, відіграють роль понять, що беруться за основу у позначенні будь-якого класу предметів. Загалом базові категорії первинні й відображають природну форму категоризації світу у процесі щоденного пізнання. В основі їх формування лежать концепти базового рівня, у яких ціле домінує над частковим, тобто будь-який об’єкт сприймається як щось цілісне, а не як таке, що складається з кількох частин. Хоча знання частин цілого обумовлені лише необхідністю знання їх функцій відносно цілого. Структурно базис може складатись з двох базисів, тобто із сполучення двох, однопорядкових та рівнозначних одиниць: make-believe, touch-and-go, take-do, play-by-play. Наповнення різних базисів у композитах з першим дієслівним компонентом представлено

такими лексичними класами: базиси, що називають людину, рослини, тварин, явища неживої природи. Кожен з лексичних класів включає кілька підкласів. Так, у групі базисів людина можна виділити такі гіперогіпонімічні класи, як заняття людини (терміни, що означають власне занятість людини; прізвиська людей, пов'язані з певною професією та заняттям (на позначення специфіки професії у презирливій чи насмішкватій манері, терміни, що показують особливості втілення професійних здібностей, слова, що означають професійні прізвиська з відтінком презирства та іронії), риси характеру та зовнішність. У групі базисів рослини ми виділяємо такі підкласи: власне рослина (назви на позначення позитивного чи негативного впливу рослин, на позначення зовнішніх ознак рослин, на позначення звичаїв та обрядів, пов'язаних з назвами рослин); частина рослини, яка використовується; інші види рослин – овочі; фрукти. Що стосується базисів у назвах тварин, то вони заповнені такими лексичними класами: птахи, риби, комахи, домашні тварини. Фрейми розглядаються як одиниці знань, які зберігають у пам'яті й формують певну структуру мовного, а також позамовного досвіду. Фрейми організують наше розуміння навколишнього світу, а тим самим і звичну свідомість. Отже, з кожним фреймом пов'язані декілька видів інформації: його використання й те, що слід очікувати пізніше, і що робити, якщо сподівання не підтвердяться. Ключові моменти (елементи) фрейму (слоти) можуть мати інформацію з різних концептуальних площин. У традиційній лексичній семантиці фреймові відповідає лексична дефініція, а лексико-семантичні варіанти значення (ЛСВ) представлені у вигляді слотів. Фрейм разом із інструкцією до його використання у різних функціональних сферах називається планом, тобто узагальненою моделлю з конкретним цільовим призначенням. Коли інформація подана не у статичній, а у динамічній формі, ми застосовуємо термін концептуальний сценарій, який поєднує поняття, що використовуються для опису типів знань, процедурних за своєю природою. Загалом у фреймах відображаються всі мотивуючі ознаки, які покладені в основу номінації. Фрейм, на думку Е. Лассан [8: 56], включає: 1) прототип як основу активізації фрейма в свідомості (слот певної форми вираження); 2) стереотипні знання, спільні для носіїв однієї культури або одного напрямку думки; 3) індивідуальні знання, які розрізняють фрейми одного явища з свідомості різних особистостей; 4) вироблені з урахуванням стереотипних та індивідуальних знань сценарії як модальне ставлення до світу, керівництво до неї. Структура знань, позначається терміном “фрейм”, дозволяє співвіднести з ним найрізноманітніші продукти людського мислення, що набувають упродовж розумової практики людства різних форм - ідеї, поняття, концепти. Фреймова семантика як метод дослідження вивчає взаємодію семантичного простору мови (мовних значень) і структур знання. Передаючи той чи інший концепт, лексична одиниця активує й відповідний когнітивний контекст, чи фрейм як модель щоденних знань про основні концепти. Щоб описати фрейм виробничої діяльності людини, відображений у композитах з першим дієслівним компонентом, необхідно з'ясувати такі моменти: 1) хто виконавець дії (агенс); 2) над ким (чим) виконується дія (пацієнс); 3) за допомогою чого виконується дія (засіб, інструмент); 4) з якої причини виконується дія (причина); 5) що/хто є об'єктом впливу (об'єктив); 6) коли виконується дія (темпоральна ознака); 7) результат проведеної роботи (результатив). Сфера діяльності людини, представлена композитами з першим дієслівним компонентом, поділяється на: 1) власне заняття людини, які пов'язані з функціями, що виконує людина; 2) прізвиська, які отримали люди під час професійної діяльності. У першій підгрупі ми виділяємо такі категорії: злочинці (criminals), прислуга (servants), торговці (tradesmen), функціонери (functionaries). Для позначення злочинної діяльності використовуються композити з першим дієслівним компонентом, які умовно можна розділити на такі підгрупи: 1) злочини, які пов'язані з грішми: pickpocket, pickpocket; cutpurse; tear-placket (the placket being a woman's pocket); buz-bloken – thief, who picks pockets while engaging his victim in conversation, i.e. while buzzing to him; catchlocks; 2) злочини, для виконання яких використовуються різні знаряддя та засоби: picklock – burglar who opens a door picking a lock; draw-latch - robber of houses the doors of which are only fastened with latches. Важливим в аналізі слів цієї підгрупи є сфера діяльності людини, предмет діяльності, об'єкт діяльності та ступінь складності злочину. У назвах кримінальних осіб вербалізується максимальний об'єм інформації. Ґрунтовне дослідження, когнітивний аналіз категорії лікарських рослин був проведений Н.І.Панасенко, яка запропонувала результати роботи представити у вигляді двох фреймів. Один з них пов'язаний з лікувальною діяльністю людини, інший – відображає властивості самої рослини. Назви рослин, позначені композитами з першим дієслівним компонентом в англійській мові, можуть бути описані у фреймі, слоти якого поділяються на: Слот 1: ознаки зовнішнього вигляду + Слот 2: оцінні ознаки (фізичні якості, функціональне призначення, зовнішній вплив (структура рослини, негативний вплив на оточуюче середовище) + Слот 3: локативи. 1. Внутрішній ефект рослини, частини рослини, овочів, фруктів. Дуже важливим є той ефект, який дають рослини, тобто як лікувальний (корисний), так і отруйний (негативний). З цього приводу найбільша ефективність у застосуванні рослин виражена у таких назвах: Stop-blood, Achillea Millefolium – деревій звичайний (кровавник), названа так тому, що сік цієї рослини зупиняє кровотечу. Широко застосовується засіб з гірким ароматом як в'язучий, кровозупинний, холеретичний та протизапальний. Scare-devil, Nuregicum – звіробій прорізник. Назва пов'язана із древньою латинською назвою звіробою “втеча диявола”. У цьому слові оцінні ознаки (функціональне призначення) виражаються у тому, щоб вигнати, позбутися нечистої сили. 2. Зовнішній вигляд рослин (ріст, розмір, тощо). Tear-thumb, Poligonum — так називають рослини родини гречкових. Квіти білуваті або рожево-червоні знаходяться в пазухах дрібних листків, що нагадує поранений палець. Функціональне призначення цих рослин у розмоктуванні підшкірних синців, при внутрішніх кровотечах як кровоспинного засобу. Catch-rogue, Gallium Aparine - “зловити злодія”, діалектна назва підмаренника чіпкого. Назва походить від форми плоду. Плід підмаренника чіпкого сухий,

кулькоподібний, розкривається двома частинами, покритий гачкоподібними вигнутими шипами. Все, що вступає у контакт з плодом, там на ньому й залишається. Слот 4: ознаки попередження про небезпечні якості. Про негативний, неприсмний, небезпечний вплив рослин свідчать такі їх назви. Наприклад: Makebate — синюха голуба, наукова латинська назва роду походить від слова “війна”. Згідно з легендою рослина стала причиною війни. У давнину вручення букета синюхи означало оголошення війни. А якщо ця рослина була покладена у ліжко молодого подружжя, це спричинювало сварку. Слот 5: звичаї та обряди, пов’язані з назвами рослин. Існують назви рослин, які беруть свій початок від старовинних обрядів та звичаїв. Наприклад: Picktooth - звернення до рослини родини парасолькових, Toothpick Bishopweed; так названа через використання сухого стебла, яке нагадувало зубочистку. Ця рослина давно відома при шкірних захворюваннях. Pick-folly, Cardaminepratensisn. Діти, зриваючи листочки цієї рослини, повторюють слова “Rich-man, poor-man, beggar-man, thief”. Останній листок начебто віщує майбутнє. У фреймі, який відображає якості та характеристики тварин, на нашу думку можна виділити такі слоти: Слот 1: ознаки зовнішнього вигляду + Слот 5: розмір. Назви птахів часто беруть початок з особливостей руху певної частини їхнього тіла. Так, важливими є кілька елементів тіла, з якими пов’язані назви птахів: хвіст (tail), крило (wing). Наприклад: Swish-tail – apheasant. Птиця розмахує хвостом у повітрі. Фазани- самці мають яскраве забарвлення та довгий хвіст. Shuffle-wing - the hedge-sparrow, Accentormodularis, співочий птах, птах, у якого наче “бринять” крила. Слот 2: засоби існування + Слот 3: оцінні ознаки (функціональне призначення) + Слот 4: локативи. У назвах тварин їхня діяльність та функції виражені першою частиною (дієсловом) складного слова, яка направлена на об’єкт, виражений другою частиною складного слова й показує конкретні засоби для існування та проживання. Наприклад: Suck-egg dial., зозуля. Птах, який підкидає свої яйця у гнізда інших птахів. Птах- паразит удається до різних хитрувань. Перше — це його вигляд. І забарвленням, і розмірами, і навіть манерою літати зозуля схожа на яструба-перепелятника. Помітивши силует начебто “хижака”, звичайна пташина змушена залишити, а значить, виказати своє гніздо. Зозуля мигцем оглядає його і визначає, свіжі чи насиджені яйця лежать у ньому. Якщо яйця свіжі, вона викидає одне і натомість кладе своє. Існують назви птахів, позначені композитами з першим дієслівним компонентом, які акумулюють у собі принцип, шлях (яким чином) добування їжі. Наприклад: Pick-tree, pick-a-tree - великий зелений дятел. Той, що постійно довбе (клює) дерево, оскільки це його спосіб життя. Дятел-сокоїд продовблює кльовом дупло у дереві, щоб добувати сік. Звичайний дятел робить дупло для того, щоб запасати жолуді та ягоди на зиму. У дятла долотоподібний кльов, міцний череп та сильні мускули шиї, що дозволяє йому довбати деревину, добуваючи комах, які її пошкоджують. Можна виділити назви, які тварини (птахи) отримали через певні функціональні особливості. Наприклад: Scarecrow - an alleged name of the Black Tern and of the Hooded Crow. Можлива назва Чорної крячки - птаха сім’ї чайок. Отримала назву через довгий моторошний крик, який лякав й насторожував. Звідси, scarecrown чучело, городній пугач. Птахи спілкуються за допомогою своїх, притаманних засобів - звуків, рухів, поз. Особливості голосу - один із показників спорідненості одного виду з іншим. Існує система сигналізації, яка допомагає птахам спілкуватися між собою. Деякі види птахів можуть використовувати як сигнали сотні різних звуків. Їх можна умовно поділити на дві групи – закличні й захисні. Таким чином, когнітивне моделювання за допомогою фреймової теорії дозволило поглибити уявлення про значення композитів з першим дієслівним компонентом, а також частково показати когнітивні механізми формування семантики таких одиниць.

ЛІТЕРАТУРА

1. Полужин М.М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення.— Ужгород: Закарпаття.— 1999.— 240 с.
2. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика: курс лекций по английской филологии.— Тамбов: Изд-во Тамбовского ун-та, 2000.— 123 с.
3. Дюжикова Е. А. Метафора в словосложении.— Владивосток: Изд-во Дальневосточного ун-та, 1990.— 156с.
4. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода // Вопросы языкознания.— 1994. - № 4.— С. 17- 31.
5. Квартыч Н. В. Сложные слова в коммуникативно когнитивном освещении в английском языке // Языковая категоризация (Части речи, словообразование, теория номинации).— М: Ин-т языкознания РАН Тамбовский гос. ун-т. - 1997.— С. 34-35.
6. Краткий словарь когнитивных терминов / Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л. Г. / Под общей ред. Е. С. Кубряковой.— М.: Диалог – МГУ, 1997.— 245 с.
7. Панкрац Ю. Г. Когнитивные аспекты единиц номинации разных уровней языка // Языковая категоризация (Части речи, словообразование, теория номинации).— Ин-т языкознания РАН, Тамбовский гос. ун-т.— 1997.— С. 69-70.
8. Лассан Э. О соотношении основных единиц когнитивной лингвистики // Когнитивная лингвистика конца XX века: Материалы научной конференции.— Минск – 1997.— Ч. 1.— С. 55- 56.
9. Laird Ch. Language in America.— New York: Harocert Brace World, 1970.— 543 p.

Резюме. Стаття виконана в рамках функціонально-орієнтованої композитології і посвячена аналізу процесів словообрання, определению механізмів словосполчення в сучасному англійському мові на

примере композитов с первым глагольным компонентом, которые образовались на основе фразеологических единиц.

Ключевые слова: композит, мотивація, паттерн, дериват.

The summary. The article deals with the framework of functional-oriented of compositology and sanctified to the analysis of processes of word-formation, determination of mechanisms of compounding in modern English on the example of compos with the first verbal component, that appeared on the basis of phraseology units.

Key words: compo, motivation, pattern, derivate.

Одержана редакцією 15.11.2015 р.

УДК: 811.111' 37

Л. М. ЯСНОГУРСЬКА

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПОЗИТОЛОГІЇ В ДИСКУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Резюме. У статті висвітлюються деякі аспекти функціонування композитів у дискурсивному просторі англійської мови. Отримані результати є імпульсом для подальшого дослідження культурно-національних конотацій композитів різних стилістичних пластів, що отримали визнання і тих лексем, які ще не стали надбанням стандартної англійської мови і часто належать до сленгу і емоційно маркованих колоквиалізмів.

Ключові слова: композитологія, композит, дискурсивний простір, культурно-національна конотація, стилістичний пласт.

Актуальність комплексного вивчення композитів через призму функціонально-семантичного підходу підтверджується сучасними концепціями про те, що: а) лексико-семантичні особливості мовних одиниць проявляються у процесі їхнього реального функціонування в мовленні; б) питання орієнтованості мови на отримувача повідомлення розглядаються у межах соціолінгвістичної прагматики, де ця проблема трактується як "фактор адресата".

Основна **мета** даної статті - провести аналіз семантико-стилістичних особливостей композитів у різних сферах соціально-мовленнєвого спілкування.

Об'єктом даної статті є лексична семантика англійських композитів у системі соціально-орієнтованої композитології.

Англійська мова впродовж всієї історії розвитку характеризувалась наявністю композитного способу творення слів, вагомість якого продовжує зростати, і нині композити становлять найвагоміший пласт неологізмів.

Ефективність вивчення процесу композитної номінації пов'язана насамперед із зверненням до сучасного матеріалу: усної розмовної мови, творів художньої, суспільно-політичної, науково-технічної літератури.

Соціально-комунікативна установка тексту, яка спрямована на ефективну реалізацію основних прагматичних функцій газети інформативної і соціального впливу, складається із загального соціально-політичного напрямку видання і читацької аудиторії, якій адресується матеріал, і проявляється в загальному соціальному завданні повідомлення. Тому відбір фактів інформації, надання їм соціальної значущості, їхня оцінка і засоби мовного вираження зазнають одночасного впливу двох чинників: 1) ідейно-політичної установки газети; 2) складу й інтересів читацької аудиторії. У газеті соціально-комунікативна установка чинить істотний вплив на принцип відбору і характер функціонування мовних засобів вираження. Наприклад: *Mr Putin's choice of venue this year may have been in honour of the 15' anniversary, celebrated this week, of the Russian Union of Industrialists and Entrepreneurs, the business lobby nicknamed "the oligarch's union" (nickname - 1. давати прізвисько, прозивати; 2. називати зменшеним ім'ям; 3. називати неправильно); Even during this week's affable Kremlin meeting, Mr Putin had a reminder for participants, the day after new money-laundering charges were brought against Mr Khodorkovsky; In the past, I thought that relationship-building was another name of networking, I have come to realize that they differ dramatically.*

Суспільно-політичні тексти мають істотні відмінності від текстів науково-технічних, оскільки через свої соціальні функції вони мають цілу низку специфічних ознак. Найяскравіше ця специфіка проявляється в прагматичному аспекті цих текстів і їх елементарних одиниць (слів, фразеологізмів).

Апрейзори (знаки з евалюативним значенням) слугують для вираження оцінки тих чи інших факторів дійсності, суспільних явищ. Під оцінкою в даному випадку розуміється не стільки об'єктивна наявність деяких позитивних якостей, скільки суб'єктивна значущість означуваного для учасників знакової комунікації, суб'єктивність виступає не як чинник індивідуальної психіки, а як соціально санкціоноване ставлення, закріплене в суспільній свідомості. Наприклад: *Sir, Your article "Take South Africa's crime crisis seriously Mr Mbeki" (February 6) highlighted the horrific levels violent crime has reached (highlight - 1. яскраво освітлювати; 2. висувати на передній план; надавати великого значення); Mr Putin lambasted US foreign policy in a theatrical speech on Saturday (lambaste - бити, лупцювати); Former vice-president Walter*

МИХАЛЬЧУК Н. О., ІВАШКЕВИЧ Е. З. CROSSCULTURAL COMMUNICATION AS A WAY TO DEVELOP INTERCULTURAL COMPETENCE	3
МОРОЗ Л. В., ПАШКО І. О. ЕЛІПТИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ У НІМЕЦЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ	8
МОРОЗ Л. В., СКІБЧИК А. В. ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ТА НІМЕЦЬКИХ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТІВ-ЛАТИНІЗМІВ: ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ	11
РОМАНЮК С. К. РЕКЛАМА ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ОБ'ЄКТ А АНАЛІЗУ	15
БІГУНОВА С. А., ВАСИЛЬЧУК Н. В. ПОНЯТТЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ ТА ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ДАНОГО ЯВИЩА	18
БІГУНОВА С. А., КРАЄВСЬКИЙ П. І. КОНФЛІКТ ЯК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНЕ ЯВИЩЕ	20
БІГУНОВА С. А., ГЕРАСИМЧУК В. С. ENGLISH COOKING RECIPE AS A SPECIAL KIND OF TEXT	23
БІГУНОВА С. А., КОРЗІЄНКО Н. В. ЕТИМОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТОПОНІМІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАРІАНТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	25
БІГУНОВА С. А., ГРЕБЕНЮК Ю. К. ЕКСПЛІКАЦІЯ ТЕОРІЇ КОНЦЕПТІВ У НАУКОВОМУ РОЗВИТКУ	27
ВЕРЬОВКІНА О. Є., ГОНТАР В. Є. ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ІРОНІЧНИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ АНГЛОМОВНОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНИХ ДИСКУРСІВ	29
ІВАШКЕВИЧ Е. Е. ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДУ О.ЛОГВИНЕНКОМ РОМАНУ Дж.Д.СЕЛІНДЖЕРА «НАД ПРІРВОЮ У ЖИТІ»)	34
КУШНІР Н. В. ЛІНГВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНО-СПРЯМОВАНОГО АНГЛОМОВНОГО РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ	45
ЯСНОГУРСЬКА Л. М. ПРОЦЕС СЕМАНТИЗАЦІЇ КОМПОЗИТИВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ	47
ЯСНОГУРСЬКА Л. М. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПОЗИТОЛОГІЇ В ДИСКУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	51
ЯСНОГУРСЬКА Л. М., ОПАНАСЮК І. О. ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В ОЦІННИХ МАСКУЛІННИХ НОМІНАЦІЯХ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)	56
ЯСНОГУРСЬКА Л. М., КУЦМУС О. В. ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОЗНАЧЕНЬ У ТЕКСТАХ НІМЕЦЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ	61
МОРОЗ Л. В., КРАЛЯ І. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПОМ'ЯКШЕННЯ ТА ДИСКРЕДИТАЦІЇ ЕВФЕМІЗМІВ	64
АНТЮХОВА Н. І., ЯЦЮРИК А. О. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСАДИ ФАСИЛІТАТИВНОГО СТАНОВЛЕННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	66
БЕЗКОРОВАЙНА О. В. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРА НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	72
МОРОЗ Л. В., ПАШКО І. О. ПРО РОЗРОБКУ НОВІТНИХ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	75
ДУБРОВА А. С. ПРИНЦИПИ ІНТЕГРАЦІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ У ВНЗ	78
ГРОНЬ Л. В., ГУЗЬ С. М. КОМПЛЕКС ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ УМІНЬ АУДІЮВАННЯ ТА ЧИТАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	81
КОЗИЦЬКА О. А., ЮХИМЕЦЬ Т. В. СИТУАТИВНІ ВПРАВИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	84
ДАНІЛОВА Н. Р. РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВНЗ	86
ДЕНИСЮК Л. В. ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ	88
ДУБРОВА А. С. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ЗАОЧНИКІВ ВИЩИХ МОВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	90
КОВАЛЮК В. В. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	93
ПАВЕЛКІВ К. М. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	94
БАТАЛІЯ Л. О. ІННОВАЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В АЛЬТЕРНАТИВНИХ ШКОЛАХ КРАЇН ЗАХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОГО СВІТУ	98
КОЧУБЕЙ О. С. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФІЛОЛОГА	101
ТРОФІМЧУК В. М. ПРИНЦИП ОBOB'ЯЗКОВОГО ВИКОРИСТАННЯ І РАЦІОНАЛЬНОГО СПІВВІДНОШЕННЯ АЛГОРИТМІЧНИХ, НАПІВЕВРИСТИЧНИХ ТА ЕВРИСТИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМУНІКАЦІЇ	105
ВАСИЛЬКЕВИЧ С. С. СЛОВОТВОРЕННЯ ЯК ЗАСІБ ОФОРМЛЕННЯ НОВИХ СЕМАНТИЧНИХ ПОЛІВ ЛЕКСИКИ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	107
МОРОЗ Л. В., БАТИН А. В., КОРОЛЬ О. Ю. НІМЕЦЬКИЙ РОМАНТИЗМ: СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА МЕТОДИЧНІ СТРАТЕГІЇ ВИВЧЕННЯ	110
ТРОФІМЧУК В. М. ТИПОЛОГІЯ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ	113

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований в 2009 році

Рівне – 2015

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника: Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання: Мороз Л.В.
Технічний редактор: Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка : Ковалюк В.В., Краля І.В., Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 26.11.2015 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39. Наклад 100.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2015. — 120 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2